

**Valsts sabiedrības ar ierobežotu atbildību „Rīgas psihiatrijas un narkoloģijas centrs”
Ētikas kodekss**

*Ar grozījumiem, kas veikti 29.03.2018. (VSIA „Rīgas psihiatrijas un narkoloģijas centrs”
valdes sēdes protokols Nr.4, lēmums 1.1.)*

I. Vispārīgie jautājumi

1. Valsts sabiedrības ar ierobežotu atbildību „Rīgas psihiatrijas un narkoloģijas centrs” (turpmāk – Centrs) Ētikas kodeksa mērķis ir noteikt profesionālās ētikas pamatprincipus un uzvedības normas, kuru ievērošanai jāsekmē Centra darba kultūra un jāvairo sabiedrības uzticība Centram un veselības aprūpes nozarei kopumā.
2. Ētikas kodeksā (turpmāk - Kodekss) noteiktie principi un normas ir saistošas visiem Centra darbiniekiem. Situācijās, kuras nav pieminētas šajā Kodeksā, darbinieks Centrā un ārpus tā rīkojas saskaņā ar vispārpieņemtām uzvedības normām.
- 2.¹ Vienlaikus ar šo Ētikas kodeksu Centra ārstiem ir saistošs Latvijas Ārstu Ētikas kodekss (pieņemts Latvijas Ārstu biedrības 1995. gada konferencē, grozījumi izdarīti 1998. gada 9. oktobra konferencē).
(29.03.2018. apstiprinātā redakcijā)
- 2.² Centra vadība atbalsta un aizstāv darbinieku, kuram nodarīts kaitējums un aizskartas viņa intereses, pildot amata pienākumus, ar savu rīcību un darba organizāciju veicina Ētikas kodeksa pamatprincipu un vispārējo uzvedības normu ievērošanu.
(29.03.2018. apstiprinātā redakcijā)
3. Kodeksa ievērošanu Centrā uzrauga Ētikas komisija.
4. Ētikas komisiju izveido un tā darbojas saskaņā ar Ētikas komisijas nolikumu.
5. Priekšlikumus izmaiņām Kodeksā var iesniegt ikviens Centra darbinieks. Iesniegtos priekšlikumus izskata Ētikas komisija. Izmaiņas Kodeksā apstiprina valde.

II. Ētikas pamatprincipi

6. Centra darbinieki ievēro šādus ētikas pamatprincipus:
  - 6.1. **Godprātība:**
    - 6.1.1. darbinieks savus amata pienākumus pilda godprātīgi un atbildīgi, izmantojot iespējami labāko savas profesijas pieredzi un praksi, izrāda iniciatīvu un radošu pieeju darba procesa uzlabošanai, ievēro normatīvo aktu nosacījumus, amata aprakstu, darba līgumu, Centra rīkojumus un Ētikas kodeksu;
    - 6.1.2. darbinieks pienākumu izpildē norobežojas no personīgām interesēm un ārējās ietekmes (piederības politiskām partijām, reliģiskām vai sociālām grupām, pakļaušanās spiedienam vai bailēm no kritikas, kā arī personiskas finansiālas ieinteresētības);

- 6.1.3. darbinieks cenšas novērst nelikumīgu un ētikas principiem neatbilstošu rīcību, nepieciešamības gadījumā iesniedzot vadībai dienesta ziņojumu.
- 6.1.4. darbinieks darbu Centrā nesavieno ar darbu, kura dēļ ētisku apsvērumu dēļ varētu tikt apšaubīta viņa darbības objektivitāte un neitralitāte;
- 6.1.5. darbinieks regulāri paplašina un padziļina savas profesionālās zināšanas, apgūstot nepieciešamās iemaņas un prasmes, lai savus pienākumus veiktu pienācīgi un iespēju robežās vislabākajā kvalitātē;
- 6.1.6. darbinieks nepieciešamības gadījumā kopā ar savu tiešo vadītāju izvērtē visas interešu konflikta iespējas;
- 6.1.7. darbinieks nodrošina, lai viņam uzticētais Centra īpašums tiek izmantots lietderīgi, saudzīgi un ekonomiski, darbinieks efektīvi izmanto darba laiku;
- 6.1.8. darbinieks nepieļauj šā Ētikas kodeksa 1. pielikumā norādītos korupcijas gadījumus un interešu konflikta situācijas (1. pielikums "Korupcija, interešu konflikts, riska situācijas").
(29.03.2018. apstiprinātā redakcijā)

6.2. Savstarpējo attiecību korektums un koleģialitāte:

- 6.2.1. darbinieku savstarpējo attiecību pamatā un attiecībās ar citām personām ir cieņa, pieklājība, godīgums, izpalīdzība, taktiskums, iecietība, savstarpēja uzticēšanās un atbalsts;
- 6.2.2. darbinieki savstarpējā saskarsmē ievēro uz personu attiecinātās demokrātijas normas - ikvienas personas vienlīdzību neatkarīgi no dzimuma, vecuma, rases, ādas krāsas, reliģiskās, politiskās vai citas pārliecības, nacionālās vai sociālās izcelsmes, ģimenes stāvokļa vai seksuālās orientācijas;
- 6.2.3. darbinieks izvairās no netaktiskas rīcības un izteikumiem attiecībā pret saviem kolēģiem, augstprātīgas attieksmes un autoritāra vadības stila;
- 6.2.4. darbinieks sadarbojas ar citiem darbiniekiem, saņemot un sniedzot nepieciešamo palīdzību uzdevumu veikšanā;
- 6.2.5. darbinieks rūpējas par jauno darbinieku iesaistīšanu darba kolektīvā, daloties ar tiem savās profesionālajās zināšanās, pieredzē un praksē.

6.3. Konfidencialitāte:

- 6.3.1. darbinieks darbā, kā arī ārpus tā, ievēro un saglabā konfidencialitāti, īpaši attiecībā uz personas sensitīvajiem datiem;
- 6.3.2. darbinieks profesionālās darbības rezultātā iegūto informāciju atklāj vienīgi normatīvajos aktos noteiktajos gadījumos;
- 6.3.3. darbinieks pacienta uzticēšanos izmanto tikai ārstniecības mērķu sasniegšanai un pacienta dzīves kvalitātes uzlabošanai.

6.4. Lojalitāte:

- 6.4.1. darbinieks ir lojāls pret Centru, uztur tā labo slavu un neveic darbības, kuras varētu kaitēt Centram un veselības aprūpes nozarei kopumā;
- 6.4.2. darbinieks savos ar profesionālo darbību saistītajos publiskajos izteikumos precizē, vai paustais ir personiskais, vai Centra viedoklis. Paužot Centra viedokli, darbinieks ievēro Centrā noteikto kārtību, kādā publisko Centra viedokli.

6.5. Objektivitāte un taisnīgums

- 6.5.1. darbinieks, attiecībās ar pacientiem, viņu tuviniekiem, aizbildņiem un aizgādņiem,

Centra apmeklētājiem un klientiem rīkojas taisnīgi, ievērojot personu vienlīdzību neatkarīgi no dzimuma, vecuma, rases, ādas krāsas, reliģiskās, politiskās vai citas pārliecības, nacionālās vai sociālās izcelsmes, ģimenes stāvokļa vai seksuālās orientācijas, nekādā veidā un apstākļos neietekmē viņus, neizrāda īpašu labvēlību un nerada privilēģijas;

- 6.5.2. darbinieks atturas tieši vai netieši pieņemt jebkādas materiālas vērtības vai pateicības izpausmes, ja tās var radīt šaubas par darba pienākuma vai uzdevuma izpildes objektivitāti;
- 6.5.3. darbinieks godīgi atzīst savas kļūdas un neētisku rīcību, cenšas tās labot. Kļūdas un neētisku rīcību vadītājs pārrunā ar darbinieku individuāli - cieņpilnā, pieklājīgā, savstarpējas uzticēšanās un atbalsta gaisotnē. Nav pieļaujama publiska kritika vai ciniska attieksme;
- 6.5.4. darbinieks, izskatot jautājumus un pieņemot lēmumus, ņem vērā tikai pārbaudītu objektīvu informāciju.

III. Kodeksa normas pārkāpums

- 7. Kodeksa normas pārkāpuma gadījumā darbiniekam vai citai personai ir tiesības iesniegt sūdzību darbinieka tiešajam vadītājam. Ja radušos problēmu nevar vienpersoniski un objektīvi atrisināt, jāvēršas pie Ētikas komisijas.
- 8. Lai izskatītu dienesta ziņojumu par Kodeksa normu pārkāpumiem, Centrs izveido Ētikas komisiju, kas darbojas saskaņā ar nolikumu.
(29.03.2018. apstiprinātā redakcijā)
- 9. Lēmumu par Kodeksā noteikto normu pārkāpumiem, balstoties uz Ētikas komisijas atzinumu un ierosinājumiem, pieņem valdes priekšsēdētājs vai viņa pilnvarota persona.

IV. Vadītāju pienākumi Ētikas pamatprincipu ievērošanā

9.¹ Centra valdes locekļiem, dienestu vadītājiem, departamentu vadītājiem, daļu un nodaļu vadītājiem, Tiesu psihiatrisko ekspertīžu un piespiedu ārstēšanas centra vadītājiem, Alkohola, narkotisko un psihotropo vielu reibuma ekspertīžu nodaļas vadītājam, Ķīmiski toksikoloģiskās laboratorijas vadītājam, Ilgstošas sociālās aprūpes centra “Vecpiebalga” vadītājam, stacionāru virsārstiem, dienestu galvenajām māsām ir pienākums:

- 9.11. nodrošināt darbinieku līdztiesīgu nodarbinātību, nepieļaujot nekādu izcelsmes, dzimuma, sociālo, mantiskā stāvokļa, nacionālās piederības, kā arī cita veida diskrimināciju;
- 9.12. nodrošināt darba pienākumiem atbilstošus un drošus darba apstākļus;
- 9.13. regulāri informēt padotos darbiniekus par Centra turpmāko rīcību un attīstības perspektīvām;
- 9.14. sekmēt profesionālu darba atmosfēras veidošanos struktūrvienībās;
- 9.15. veicināt darbinieku profesionālo izaugsmi;
- 9.16. nepieļaut intrigas, dažādu grupējumu veidošanos un favorītisma (priekšroka kaut kam/kādam) izpausmes kolektīvā;
- 9.17. kritiku par darbinieka kļūdām, kas pieļautas darba procesā vai pārkāpjot noteikumu normas, izteikt darbiniekam individuāli;
- 9.18. par sekmīgu pienākumu pildīšanu darbinieku par padarīto darbu adekvāti novērtēt un nodrošināt cieņpilnu attieksmi;

- 9.19. atbalstīt darbinieka iniciatīvu darba procesa uzlabošanai;
- 9.110. izvairīties no situācijām, kas ētiskā ziņā rada divdomīgu vai pretrunīgu iespaidu, neatbilst vispārpieņemtajām uzvedības normām, Ētikas kodeksam un kaitē Centra prestižam, reputācijai un tēlam kopumā;
- 9.111. ar savu uzvedību veicināt sev pakļauto darbinieku godprātīgu attieksmi pret darba pienākumiem.
(29.03.2018. apstiprinātā redakcijā)

V. Noslēguma jautājumi

(sadaļas numerācija 29.03.2018. apstiprinātā redakcijā)

10. Ar šā kodeksa spēkā stāšanos spēku zaudē Garīgās veselības valsts aģentūras 29.08.2006..apstiprinātais Ētikas kodekss un Narkoloģijas valsts aģentūras 01.12.2005. apstiprinātais Ētikas kodekss.
11. Kodekss un tajā veiktie grozījumi sāk darboties ar tā apstiprināšanas brīdi.
(29.03.2018. apstiprinātā redakcijā)

Korupcija, interešu konflikts, riska situācijas

(29.03.2018. apstiprinātā redakcijā)

1. Normatīvajos aktos noteiktās korupcijas un interešu konflikta definīcijas:

- 1.1. **korupcija** – kukuļošana vai jebkura cita rīcība, kas vērsta uz to, lai, izmantojot dienesta stāvokli, savas pilnvaras vai pārsniedzot tās, iegūtu nepelnītu labumu sev vai citām personām;
- 1.2. **interesu konflikts** — situācija, kurā valsts amatpersonai, pildot valsts amatpersonas amata pienākumus, jāpieņem lēmums vai jāpiedalās lēmuma pieņemšanā, vai jāveic citas ar valsts amatpersonas amatu saistītas darbības, kas ietekmē vai var ietekmēt šīs valsts amatpersonas, tās radnieku vai darījumu partneru personiskās vai mantiskās intereses.

2. Iespējamie korupcijas gadījumi:

- 2.1. pacients, pacientu pārstāvošās personas vai pacienta tuvinieki apdāvina darbinieku par pakalpojumu, kuru ir apmaksājusi valsts vai, kurš ir atzīstams par maksas pakalpojumu saskaņā ar Centra maksas pakalpojumu cenrādi;
  - 2.2. darbinieks pieprasa vai saņem papildus samaksu no pacienta, pacienta tuviniekiem vai citām ar pacientu saistītām personām, vai Centra klienta par darba līgumā un amata aprakstā paredzētu darbību;
  - 2.3. ārsts, vēloties saņemt no medikamentu ražotāja vai izplatītāja jebkāda veida materiālos labumus, izraksta pacientam noteiktā ražotāja medikamentus neatkarīgi no tā, vai tas atbilst pacienta vajadzībām ārstniecības procesā; ārsts iesaistās finansiālās vienošanās, kuras pamudina izrakstīt noteiktā ražotāja izstrādātos vai izplatītos medikamentus, vai nosūtīt uz izmeklējumiem (diagnostiskajiem pakalpojumiem);
  - 2.4. ārsts nepamatoti izrakstījis vai turpinājis pacienta darba nespējas lapu, saņemot par to dāvanu/dāvanas;
  - 2.5. valsts amatpersona vai darbinieks nerīkojas rūpīgi, ekonomiski un efektīvi ar piešķirtajiem finanšu līdzekļiem, tādējādi gūstot personisku labumu;
  - 2.6. darbinieks var pieņemt ziedus, nelielas vērtības suvenīrus, grāmatas vērtībā līdz 7 euro vai reprezentācijas priekšmetus, kas likuma "Par interešu konflikta novēršanu valsts amatpersonu darbībā" izpratnē netiek uzskatīti par dāvanām.
3. Gadījumos, kad darbiniekam ir kļuvuši zināmi noteikti fakti par konkrētā darbinieka atrašanos interešu konfliktā vai ir aizdomas par iespējamu interešu konfliktu vai korupciju, ir jāinformē tiešais vadītājs.
  4. Ikviens darbinieks par iespējamu interešu konflikta situāciju vai korupciju, kuros var būt vai ir iesaistīti citi darbinieki var sniegt Centra valdei anonīmu informāciju.
- ### **5. Iespējamās interešu konflikta situācijas:**
- 5.1. darbinieks pieņem lēmumu personiskās vai mantiskās interesēs;
  - 5.2. priekšlikumu sniegšana par piemaksu vai prēmiju piešķiršanu sev, laulātajam, radniekam vai favorītisma ietvaros;

- 5.3. priekšlikumu sniegšana par pateicības raksta piešķiršanu sev vai savam laulātajam, radniekam vai favorītisma ietvaros;
- 5.4. darbinieks un tā tiešais vadītājs ir laulātie vai radnieki;
- 5.5. jebkura veida ieinteresētība kāda pretendenta izvēlē publiskā iepirkuma procedūrā;
- 5.6. citas interešu konflikta situācijas, kad personiskas vai mantiskas intereses ietekmē vai var ietekmēt darbinieka objektivitāti ar mērķi iegūt vai radīt prettiesisku labumu kādai personai.